

INSPEKCJA WETERYNARYJNA

POWIATOWY LEKARZ WETERYNARII

W OLSZTYNIE

**Koła Łowieckie
Nadleśnictwa**

Nasz znak: PIW-Z-ZZ.07.07.2023

Dot. sprawy nr: pismo z dnia:

W związku z okresem zwiększonego ryzyka występowania afrykańskiego pomoru świń (ASF) w gospodarstwach utrzymujących świnie (intensywne prace polowe – żniwa, zwiększona aktywność turystyczna) oraz u dzików, Powiatowy Lekarz Weterynarii w Olsztynie przypomina o zasadach bioasekuracji stosowanych przez myśliwych oraz informuje, co następuje:

Aktualna sytuacja epizootyczna:

Do dnia 16 sierpnia 2023 r. na terytorium RP wystąpiło 20 ognisk ASF u świń, w tym 2 ogniska na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz 1998 ognisk u dzików, w tym 98 ognisk w województwie warmińsko-mazurskim (w tym 5 w powiecie olsztyńskim).

CO TO JEST AFRYKAŃSKI POMÓR ŚWIŃ:

Afrykański pomór świń (ASF) to szybko szerząca się, zakaźna choroba wirusowa, na którą podatne są świnie domowe, świniodziki oraz dziki.

Zwierzęta zakażają się poprzez bezpośredni lub pośredni kontakt ze zwierzętami zakażonymi. Rozprzestrzenianie się wirusa jest stosunkowo łatwe za pośrednictwem osób i pojazdów odwiedzających gospodarstwo, skażonego sprzętu i narzędzi, zwierząt mających swobodny dostęp do gospodarstwa (gryzonie, koty, psy), jak również przez skażoną paszę, ściółkę, wodę oraz skarmianie zwierząt odpadami kuchennymi (zlewkami) zawierającymi nieprzetworzone mięso zakażonych świń lub dzików.

CZYNNIK ETIOLOGICZNY WIRUSA ASF

- Rodzina – Asfviridae
- Rodzaj – Asfivirus
- Wirus nie jest spokrewniony z klasycznym pomorem świń, od którego różni się antygenowo i immunologicznie.

- Na zarazek najsilniej działa 2% roztwór sody żrącej (1 l roztworu użyty na 1m² powierzchni zabija wirusa w wyschniętej krwi w ciągu 24 godzin.)

REZERWUAR:

- dziki europejskie
- dzikie świnie afrykańskie(bush pigs)
- guźce(warthogs)
- kleszcze (Ornithodoros)

PATOGENEZA

- Najczęstszą bramą wejścia zarazka do organizmu jest **przewód pokarmowy**,
- zakażenie może nastąpić także przez drogi oddechowe,
- uszkodzoną skórę lub odbyt.

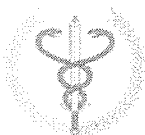
OBJAWY AFRYKAŃSKIEGO POMORU ŚWIŃ U DZIKÓW

- gorączka
- osowienie
- utrata apetytu
- zaburzenia w poruszaniu się
- duszność
- krwawienia z nosa
- krwawa biegunka
- niechęć do poruszania się
- utrata orientacji
- padnięcia 7-10 dni po zakażeniu

ZMIANY ANATOMOPATOLOGICZNE

- Sinoczerwone zabarwienie skóry, z licznymi wybroczynami
- W okolicy nozdrzy ślady wypływów
- Koło odbytu ślady biegunki
- W jamach ciała zwiększona ilość płynu wysiękowego z domieszką krwi i włókniaka, koloru żółtoróżowego
- Wybroczyny pod błoną surowiczą pokrywającą różne narządy, zwłaszcza jelito cienkie
- Silne przekrwienie błony śluzowej i zgrubienie ścian okrężnicy
- Powiększona i przekrwiona wątroba
- Najbardziej charakterystyczną zmianą jest **kilkukrotnie powiększona śledziona** barwy ciemnobrunatnej lub czarnej
- Powiększone węzły chłonne, barwy ciemnoczerwonej, usiane wybroczynami lub wylewami krwawymi, zwłaszcza w. chłonne żołądka, wątroby i krezkowe.
- Pojedyncze lub liczne wybroczyny i wylewy krwawe pod torebką nerkową.
- W sercu wybroczyny lub wylewy krwawe pod nasierdziem i pod wsierdziem.
- Zapalenie krwotoczne błony śluzowej żołądka.
- Nieżytowe lub krwotoczne zapalenie błony śluzowej jelita cienkiego.
- Przekrwienie i zapalenie błony śluzowej jelita ślepego i okrężnicy, często z licznymi wybroczynami.

Na co muszą zwrócić uwagę myśliwi przy patroszeniu dzików?

- Przekrwione i powiększone węzły chłonne
- Wybroczyny w skórze, pod skórą i w narządach wewnętrznych,
- Znacznie powiększona śledziona
- Płuca i drogi oddechowe wypełnione pianą
- krwawienie z nosa

Wytyczne odnośnie stosowania zasad bioasekuracji przez myśliwych w czasie polowań oraz w czasie pobierania próbek od dzików do badań laboratoryjnych w kierunku ASF na obszarach objętych restrykcjami w związku z ASF

1. **Podczas polowania lub odstrzału sanitarnego dzików używa się:**
 - Oczyszczonego i odkażonego sprzętu oraz obuwia
 - Odzieży poddanej procesowi mającemu na celu inaktywację wirusa afrykańskiego pomoru świń.
2. **Podczas wykonywania czynności związanych z zagospodarowaniem pozyskanych dzików należy:**
 - a) zachować zasady higieny niezbędne do ograniczenia ryzyka rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń, w szczególności **myć i odkażać ręce oraz obuwie,**
 - b) dokonać patroszenia odstrzelonych dzików **na powierzchni nadającej się do mycia i odkażania** lub **materiale nieprzepuszczalnym,** który po wykorzystaniu zostanie unieszkodliwiony,
 - c) przeprowadzić **odkażanie miejsca patroszenia** oraz innych miejsc zanieczyszczonych krwią, wydzielinami lub wydaliniami odstrzelonych dzików
 - d) transportować odstrzelone dziki wraz ze **wszystkimi ich częściami,** w tym **narządami wewnętrznymi, w szczelnych pojemnikach lub workach,**
 - e) **dokonać czyszczenia i odkażenia przedmiotów,** które mogą spowodować rozprzestrzenianie się afrykańskiego pomoru świń, w tym narzędzi i noży używanych podczas patroszenia odstrzelonych dzików,
 - f) przeprowadzić **po każdym transporcie mycie i odkażanie środka transportu oraz pojemników,** w których znajdowały się odstrzelone dziki lub ich części,
 - g) przechowywać tusze i wszystkie części ciała odstrzelonych dzików w sposób zapobiegający bezpośredniemu kontaktowi z tuszami i częściami ciała pozostałych gatunków zwierząt łownych.

Zachowanie zasad bioasekuracji w łowisku, po dokonaniu odstrzału na o.o.o II i III

- Na obszarze o.o. II i III dziki odstrzelone **nie mogą być patroszone w łowisku** lecz na terenie punktu przetrzymywania tusz odstrzelonych dzików.
- Na terenie punktu przetrzymywania tusz odstrzelonych dzików zapewnia się miejsce do patroszenia dzików z zachowaniem zasad bioasekuracji, oznaczone tabliczką z napisem **„MIEJSCE PATROSZENIA”.**
- Każdy odstrzelony dzik u którego przed dokonaniem odstrzału **stwierdzono objawy** nasuwające podejrzenie wystąpienia ASF, po oględzinach i pobraniu próbek do badań laboratoryjnych w kierunku ASF, przeznaczony jest **do utylizacji.**
- Zaleca się dokonywanie patroszenia dzików **na folii** lub innym, szczelnym materiale.
- Miejsce patroszenia należy obficie zdezynfekować środkiem dezynfekcyjnym w odpowiednim stężeniu. Dotyczy to także innych miejsc zanieczyszczonych krwią dzika, np. w trakcie przeciągania tuszy do środka transportu.
- Zaleca się umieszczanie patrochów i folii, na której dokonano patroszenia w szczelnym, plastikowym pojemniku lub worku.
- Po wykonaniu wyżej wymienionych czynności należy **zdezynfekować dłonie i obuwie.**

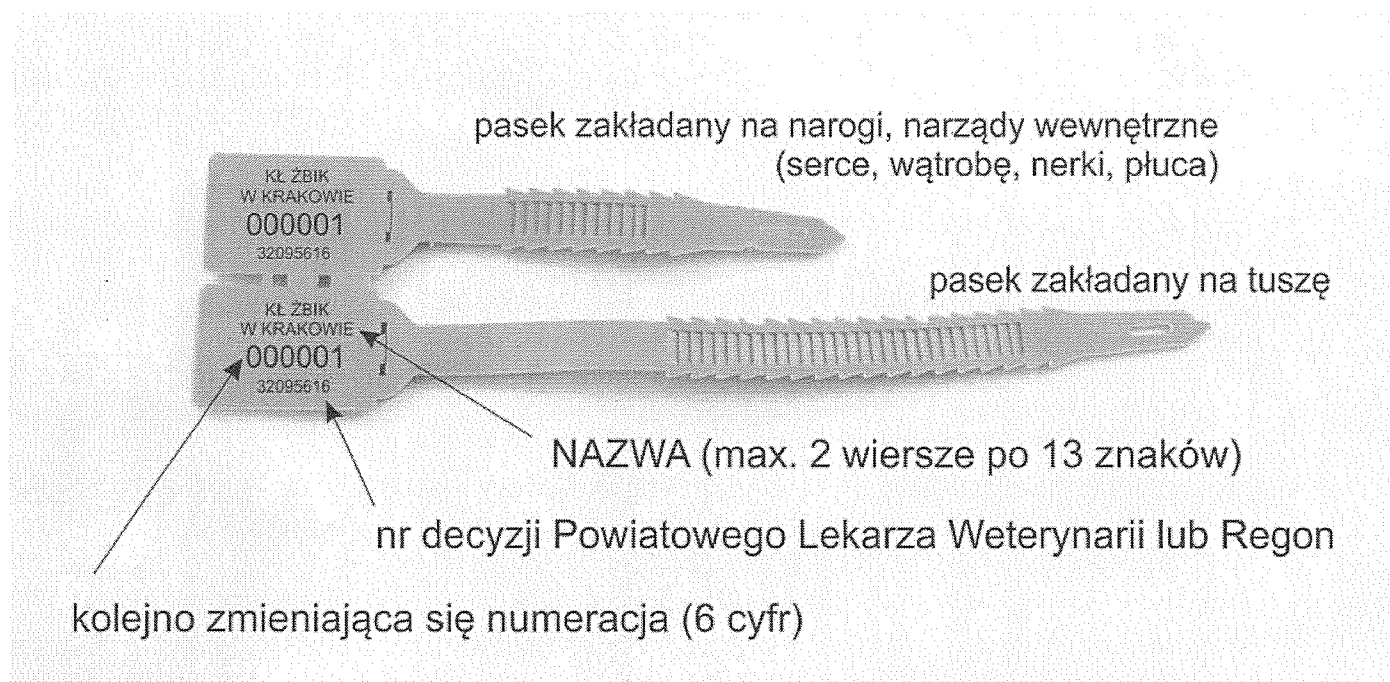
- Na obszarze ochronnym oraz na obszarach nie objętych restrykcjami dopuszcza się patroszenie na łowisku przy czym zaleca się zachowanie powyższych zasad bioasekuracji.

Zachowanie zasad bioasekuracji podczas transportu dzików po odstrzale

- Środki transportu powinny być odpowiednio uszczelnione w celu zapobiegania możliwości wyciekania krwi.
- Środki transportu powinny być wyłożone **materiałem jednorazowego użytku** lub materiałem wielorazowego użytku nadającym się do skutecznego czyszczenia i dezynfekcji.
- Środki transportu nie powinny być wykorzystywane w działalności związanej z utrzymywaniem lub hodowlą świń, świniodzików lub dzików.
- Wskazane jest stosowanie plastikowych pojemników odpowiedniej wielkości, umożliwiających przeciąganie tusz lub niepatroszonych odstrzelonych dzików, w przypadku gdy nie ma możliwości dojazdu do miejsca dokonania odstrzału.

PUNKTY PRZETRZYMYWANIA TUSZ DZIKÓW – WYMAGANIA

- Punkt przetrzymywania tusz odstrzelonych dzików powinien być wyposażony w **maty dezynfekcyjne** i w mobilne urządzenia zapewniające możliwość mycia i dezynfekcji kół środków transportu oraz w razie konieczności ich przestrzeni ładunkowej.
- Tusze przetrzymywane są w chłodni, natomiast patrochy gromadzone są oddzielnie, zapewniając w miarę możliwości ich przetrzymywanie w temperaturze chłodni.
- Patrochy oznacza się w sposób pozwalający na ich przyporządkowanie do danej tuszy przetrzymywanej w chłodni.
- W punkcie przetrzymywania tusz odstrzelonych dzików istnieje obowiązek dokonywania oględzin tusz przez urzędowego lekarza weterynarii.

ZNAKOWANIE TUSZ DZIKÓW

Znakowanie tuszy odstrzelonego dzika **odbywa się w łowisku niezwłocznie po dokonaniu odstrzału, poprzez założenie znaku na prawy staw skokowy oraz nacięcie prawej małżowiny usznej**. Zakładany znak musi mieć numer właściwy dla miejsca dokonania odstrzału dzika (właściwy kod terytorialny województwa i powiatu oraz kolejny nr indywidualny).

Przed opuszczeniem punktu przetrzymywania tusz odstrzelonych dzików, wszystkie materiały jednorazowego użytku służące do zabezpieczenia przewożonej tuszy lub dzika przed patroszeniem, należy pozostawić przy patrochach, natomiast wszystkie materiały wielorazowego użytku powinny zostać poddane skutecznemu czyszczeniu i dezynfekcji.

Przed opuszczeniem punktu przetrzymywania tusz odstrzelonych dzików, zaleca się również przeprowadzenie **mycia i dezynfekcji kół** środków transportu oraz w razie konieczności ich przestrzeni ładunkowej

Zachowanie zasad bioasekuracji przy **pobieraniu próbek do badań laboratoryjnych** w kierunku ASF od odstrzelonych dzików:

- Próbki do badań laboratoryjnych należy pobierać do plastikowych probówek jednorazowego użytku bez antykoagulantu, a następnie umieścić je w worku strunowym i oznakować.
- **Minimalna objętość próbki krwi, wystarczająca do wykonania badań laboratoryjnych wynosi 2 ml.**
- Należy unikać zanieczyszczenia od otoczenia tuszy, z której pobierana jest próbka z krwią zwierzęcia.
- Wszelkie materiały lub sprzęt użyte do pobierania próbek krwi, po zakończeniu próbkobrania należy umyć a następnie zdezynfekować lub, w razie konieczności, poddać utylizacji.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń.

- Na obszarach objętych ograniczeniami II i III **zakazuje się dokarmiania dzików.**
- Na obszarach objętych ograniczeniami III **zakazuje się :**
- **polowań zbiorowych z udziałem psów.**

Na obszarach objętych ograniczeniami II i obszarach objętych ograniczeniami III **powiatowy lekarz weterynarii** właściwy ze względu na położenie obwodu łowieckiego, a w przypadku gdy obwód łowiecki jest położony na obszarze więcej niż jednego powiatu – właściwy ze względu na położenie największej części tego obwodu, **może zakazać:**

- odłowów zwierząt łownych lub
- polowań na zwierzęta łowne, lub
- polowań indywidualnych na zwierzęta łowne, lub
- polowań zbiorowych na zwierzęta łowne bez udziału psów lub z udziałem psów, lub
- polowań zbiorowych na zwierzęta łowne bez naganki lub z naganką

jeżeli po przeprowadzeniu **analizy ryzyka stwierdzi**, że odłowy zwierząt łownych, polowania na zwierzęta łowne, polowania indywidualne na zwierzęta łowne, polowania zbiorowe na zwierzęta łowne bez udziału psów lub z udziałem psów lub polowania zbiorowe na zwierzęta łowne bez naganki lub z naganką **powodują zagrożenie rozprzestrzeniania się wirusa afrykańskiego pomoru świń.**

Załączniki:

1. Rozporządzenie MRiRW z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie zasad bioasekuracji, jakie powinny być przestrzegane podczas polowania lub odstrzału sanitarnego oraz przy wykonywaniu czynności związanych z zagospodarowaniem zwierzęcia łownego z gatunku dzik.
2. Rozporządzenie MRiRW z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń
3. Materiały pomocnicze.

POWIATOWY LEKARZ WETERYNARII
w Olsztynie
M. Zbanyszek-Kalinowska
dr n. wet. Magdalena Zbanyszek-Kalinowska

